ואפילו באווזין ותרנגולין. ומתני' דמסכת טהרות (פ"ח מ"ח) מוכחת קצת דקתני י"ג דברים נאמרו בנבלת עוף טהור וקתני סיפא ר"מ אומר מליקתה ושחיטתה מטהרתה משמע בכל עופות דומיא דרישא ודומיא דשמיטה: **אבל** עז לאו מינא דעגלה נינהו. מע"פ לאווזין ותרנגולין לאו מינא דטורים ובני יונה ומטהרין לא דמי דהכא [1] עגלה בהמה נקה ועז בהמה דקה אבל בעופות לא שייך למימר מין נקה ודקה אע"ג דמצינו בלשון משנה עוף הדק ועוף הגס בפרק אלו טריפות [2] (חולין מב.) (וקשה משליטי אותו ואת בנו) (עם דף פב.):

הדרן עלך חטאת העוף

כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות כו'. ואם תאמר מנינא מדא זימנא נמס' קינין (פ"ב מ"ג) ואם פרח מכין המתות לכולם הרי כולם ימותו ולכך לעשות לריכותא דגנמרא (פא.) פריך מנינא מדא זימנא נמתני' דכל האטורים לגבי מזבח ומשני לריכא ושמא אי מהתם הוה אמינא דמינא ה"מ עופות דהפסד מועט אבל זבחים דהפסידן מרובה אימא לא נפסדינהו לכולהו [3]:

אפילו אחת בריבוא ימותו כולן. הקשה ה"ר יצחק בר' מרדכי דבפרק הנשרפין (סנהדרין דף עט.) תנן רואה שנתערב באחרים כולן פטורין ר' יהודה אומר כולן אותן לכיפה ומפרש בגמרא בשור שלא נגמר דינו שנתערב בשורים אחרים שנגמר דינן קמיפלגי ופטרי רבנן משום דאין גומרים דינו של שור אלא בפניו ואשתא הכא דרובא דהימיתא ופסידא דקדשים אמרינן יאותו כולן התם דרובא דאיסורא והדיוט [4] לא כ"ש ונראה לרבינו יצחק דנרשין כמו שמצא בספר אחד ישן בשור שלא נגמר דינו שנתערב בשורים אחרים וכ"ג שנגמר דינן אלא (אחרי) בשורים מעלין עסקינן והשיב לו ר"ת דמתניתין דקתני כולן פטורים משמע שהאחרים בני חיובא ואע"ג דבריבא דשמעתין [5] אמרינן מאי אחרים אילימא אחרים כשרין פסיטא ולא פריך פטורים פעור מיבעי ליה התם כיון דמני למיפרך מגופה לא חש למידק ועוד דרש לקים מדרבי אבהו קאי דמשני הכא ברובא שלא נגמר דינו שנתערב ברובאים אחרים עסקינן ועלה קאי ר"ל ומשני באחד כ"ע לא פליגי דפטירי אלא הכא בשור שלא נגמר דינו כו' ומשמע דבההוא עניינא לחומקה רבי אבהו באחד מוקי לה רים לקים בשור [6] שנגמר דינו אבל נתערב בשורים מעלין היה אומר ר"ל מיבעי דיידין [7] וכל דפרים מרובא פרים ומתניתין דשילהי מסכת ע"ז (דף עד.) דשור הנסקל אוסר בכל שהוא מיירי בשנסקל ליכא למימר מיבעי דיידין ותדע דלא קתני שנגמר דינו ומתני' דהכא דקתני יאותו כולן בנתערב באחרים אמרינן מיבעי דיידין ומסקי מן הקבוע למזבח אבל בעלמא אמרינן מיבעי דיידין ומטעם זה היה אומר רבינו תם דגראה לו להתיר דרוסת האזב כרוב דמעשים בכל יום דזאבים טורפים ונוטלין שה מן העדר ורועה מצלן ושרית [8] להו דאע"ג דבעלי חיים חשיבי וכן רוב עופות [9] דורסין לאווזין ותרנגולין ומותרין והכא [10] דנתערב ברובא שנגמר דינן דפטריהנו אפילו נידי לא אמרינן כל דפרים מרובא פרים לאו פטורין דליסתרו הנהגה קאמר אלא פטורין דלא אעלמו בי דינא להורגם דכמיתת בעלים כך מיתת השור ועוד דלא ליתי לאתלופי באדם

כשבא [1] בדרך זו היא בטהורה כשבא בדרך זו היא בטמאה ת"ל טריפה מי שיש במינה טריפה [2] אוציא את הטמאה שאין במינה טריפה ולא אוציא את החיה שיש במינה טריפה ת"ל [3] ואכל לא תאכלוהו מי שחלבה אסור ובשרה מותר [4] יצא חיה שחלבה ובשרה מותר א"ל רב יעקב בר אבא לרבא אלא מעתה נבלת בהמה טהורה הוא דמטמאה נבלת בהמה טמאה לא מטמאה אמר ליה כמה סבי שבישתו בה סיפא אתאן לנבלת עוף טמא אמר רבי יוחנן לא טיהר רבי מאיר אלא בתמימין אבל בבעלי מומין לא ורבי אלעזר אמר אפילו בבעלי מומין איתמר נמי אמר רב ביבי אמר רבי אלעזר ממהר היה רבי מאיר בבעלי מומין ואפילו באווזין ותרנגולין בעי רבי ירמיה ערף עז מהו אווזין ותרנגולין טעמא מאי דמינא דעופות נינהו אבל עז לאו מינא דעגלה נינהו [5] או דילמא מינא דבהמה הוא יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא אמר ליה אביי [6] מכלל דעגלה ערופה טהורה היא א"ל [7] אין אמרי דבי רבי ינאי [8] כפרה כתיב בה בקדשים מתיב רב נתן אבוה דרב הונא (בר נתן) [9] ואכל לא תאכלוהו [10] אין לי אלא חלב שאסור באכילה ומותר בהנאה חלב של שור הנסקל ועגלה ערופה מנין ת"ל [2] כל חלב ואי ס"ד עגלה ערופה טהורה היא היא טהורה וחלבה טמא [6] היכא דערף מיערף לא איצטריכא ליה כי איצטריכא [7] היכא דשחטה מישחט ותיהני ליה שחיטה לטהרה מידי נבלה לא צריכא שמתה מכלל דמחיים אסורה אין [8] אמר רבי ינאי גבול שמעתי ושכחתי ונסבין חברייא למימר הירידתה לנחל איתן היא אוסרתה:

הדרן עלך חטאת העוף

כל [9] הזבחים שנתערבו בחטאות המתות או בשור הנסקל אפילו אחת בריבוא כולן [10] נתערבו בשור שנעבדה בו עבירה או [11]

ה"ג **כשאמה כא כדרך זו היא בטהורה וכשאמה כא כדרך זו היא בטמאה.** היכך מדינא לא נפקא ת"ל **טריפה כו'. אלא מעטה כו'.** אמתני' פריך דקתני מה כשטהר מכלל גגילה בטמאה ולא בטהורה [1]: **כמה סבי שבישתו בה.** תמיה אמי על זקנים מרובין שבמותכם שנעשתם בה: **סיפא.** דקתני טיהר מכלל גגילה: **אתאן לנבלת עוף טמא.** שטיהרה הכתוב מלטמא בבית הבליעה: **לא טיהר רבי מאיר.** במליקת טריפה אלא בתמימים דשייכא בהו מליקה: **ואפי' באווזים.** דלאו בני מזבח הן ובלבד שיהו קדשים כפנים דהא טריפה נמי לא חזיא בתרין ובני יונה וטיהרה הואיל ומליקה הכשר קדשים כפנים היא: **ערף עז.** על החלל במקום עגלה ערופה: **מהו.** לר"מ מי אמרינן כי היכי דמטהר מליקת אווזין קדשים כפנים הואיל ומליקת שוס עוף כפנים הוא ה"ג (a) ערפיה הכשר טהרת עגלה היא מידי גגילה כדאמרי' לקמן: ה"ג **אכל עז לאו מינא דעגלה הוא.** שזו מין נקה חוו מין דקה: **אין לי.** שטהור מידי גגילה אלא אכל שאסור באכילה ומותר בהנאה כדכתיב (ויקרא ז) יעשה לכל מלאכה: **אכל שור הנסקל ועגלה ערופה.** שאסור בהנאה מגין שטהור: **ת"ל כל אכל.** דסמיך [2] ליה מי כל אוכל אכל ואי ס"ד עגלה ערופה טהורה אינטריך קרא לטהר אכלה ומקשה לא אינטריך לטהר אכלה שלא תאמר לא שאמה קורא בו יעשה לכל מלאכה: **מכלל דמחיים אסורה.** ואע"פ שלא נערפה מדקתני אכל עגלה ערופה מגין ואוקימתה בשמתה: **גבול שמעתי.** כה מאימתי [3]: **ונסבין חברייא.** וסבורין התלמידין מדעתם לומר: **ירידתה כו'.** ובקידושין (דף מ.) יליף לה דנאסרה מחיים:

הדרן עלך חטאת העוף

כל הזבחים. אפילו אחת בריבוא. השתא משמע אחת כשירה ברבוא של חטאות המתות הילכך פריך בגמרא (דף עא.) מאי אפילו הא הוו מתות רובא דקתני שנתערבו בחטאות המתות. ממש חטאות מתות ניעבו יולד [4] חטאת ואטאת שמתו בעליה ותמורת חטאת ובכיפרו בעליה ושאבדה ונשמלאת בעלת מום: **נתערבו.** זבחים כשרים בשור שנעבדה בו עבירה אחד באחד [5] ומפרש ואזיל מאי היא כגון שהמית ה"ג **כשאמה כא כדרך זו היא בטהורה וכשאמה כא כדרך זו היא בטמאה.** הילכך מדינא לא נפקא ת"ל **טריפה כו'. אלא מעטה כו'.** אמתני' פריך דקתני מה כשטהר מכלל גגילה בטמאה ולא בטהורה [1]: **כמה סבי שבישתו בה.** תמיה אמי על זקנים מרובין שבמותכם שנעשתם בה: **סיפא.** דקתני טיהר מכלל גגילה: **אתאן לנבלת עוף טמא.** שטיהרה הכתוב מלטמא בבית הבליעה: **לא טיהר רבי מאיר.** במליקת טריפה אלא בתמימים דשייכא בהו מליקה: **ואפי' באווזים.** דלאו בני מזבח הן ובלבד שיהו קדשים כפנים דהא טריפה נמי לא חזיא בתרין ובני יונה וטיהרה הואיל ומליקה הכשר קדשים כפנים היא: **ערף עז.** על החלל במקום עגלה ערופה: **מהו.** לר"מ מי אמרינן כי היכי דמטהר מליקת אווזין קדשים כפנים הואיל ומליקת שוס עוף כפנים הוא ה"ג (a) ערפיה הכשר טהרת עגלה היא מידי גגילה כדאמרי' לקמן: ה"ג **אכל עז לאו מינא דעגלה הוא.** שזו מין נקה חוו מין דקה: **אין לי.** שטהור מידי גגילה אלא אכל שאסור באכילה ומותר בהנאה כדכתיב (ויקרא ז) יעשה לכל מלאכה: **אכל שור הנסקל ועגלה ערופה.** שאסור בהנאה מגין שטהור: **ת"ל כל אכל.** דסמיך [2] ליה מי כל אוכל אכל ואי ס"ד עגלה ערופה טהורה אינטריך קרא לטהר אכלה ומקשה לא אינטריך לטהר אכלה שלא תאמר לא שאמה קורא בו יעשה לכל מלאכה: **מכלל דמחיים אסורה.** ואע"פ שלא נערפה מדקתני אכל עגלה ערופה מגין ואוקימתה בשמתה: **גבול שמעתי.** כה מאימתי [3]: **ונסבין חברייא.** וסבורין התלמידין מדעתם לומר: **ירידתה כו'.** ובקידושין (דף מ.) יליף לה דנאסרה מחיים:

עין משפט
נר מצוה

כה א ב מיי' פ"ח מהלכות תמורה הלכה ה:
כו ג ד מיי' פ"ג שם הלכה יג:
ל ה מיי' פ"י מהלכות מילה הלכה ו:
א ו מיי' פ"ו מהל' פסולי המוקדשין הלכה ח:
ב ז מיי' שם הלכה כ:

נוסחאות רש"י כת"י

כ"ג כשאמה כא לדרך זו היא בטומאה וכשאמה כא כדרך זו היא בטהורה. הילכך מדינא לא נפקא ת"ל יסי': **אלא מעטה נגלת בהמה טהורה מטמאה.** אמתני' פריך דקתני מה כשטהר מכלל גגילה בטהורה ולא בטמאה דמשמע נגלת בהמה טמאה טהרה: **כמה סבי שבישתו בה.** תמיה אמי שנשתכנ' כמה זקנים כמותכם בדבר זה: **לא טיהר ר' מאיר.** טריפה מליקה אלא בתמימים שהמליקה נהגה בהן: **ואפי' באווזין ותרנגולים.** אלא אפי' למזבח דאיכא הואיל ותיכה מליקה כשוס עוף דנמרין דטריפה מה טריפה שטוחה בכל אף נגילה שטוחה בכל והא דתנן שנמצאת עינה שנקטעה דגלה ויכמוכה חולין מטמא בבית הבליעה דלא כר' מאיר: **ערף עז.** אל החלל: **מהו לר' מאיר.** אי אמרינן כי היכי דמטהר במליקת אווזין ותרנגולין עוף המטהרת הכי נמי מטהר נגלת עז על ידי טריפה דאיכא ישריפה מטהרת בנגלה מידי גגילה כדמפרש בנגלה עריפה. אי לא מטהרת עריפה כמו: **אכל** עז לאו מינא דעגלה הוא. אי תלי דקה חוו מין נקה כדמפרש בנגלה עריפה: **אין לי.** שטהור מידי גגילה אלא אכל שאסור בהנאה ומותר בהנאה כדכתיב יעשה לכל מלאכה: **אכל עגלה ערופה ושור הנסקל.** שאסור בהנאה ומטמא: **ת"ל כל אכל.** אינטריך קרא לאסתייע דחלבה טהור וכי תעלה כל דשתן שהיא טהורה וחלבה טמא: **מכלל דמחיים אסורה.** ת"ל כל אכל. דכתיב לעיל מיניה כל אכל שור וכבש ועז: **דשתן מיפסא.** אלא שהרהיה עריפתה ובשרה טמא: **ומרבינן ואפי' לא אתיעבד לקבורה מידי נגילה.** דהא אין לך בהמה טהורה שאינה שמטמאה: **אלא לא לריפה.** דהא אלעזר נטהר: **אלא אמאה.** ולא נערפה דהשתא כשרה טמא ואלעזר לטהר אלא שלא תאמר לא שיהרה מידי נגילה אלא אכל שאמה קורא בה יעשה לכל מלאכה: **מכלל דמחיים אסורה.** ואע"פ שלא נערפה מדקתני אכל עגלה ערופה אלא שאמרה בהנאה מגין ואוקימתה בשמתה ולא נערפה וקאמר אסורה בהנאה אלא מחיים מתקרא: **גבול שמעתי.** כה מאימתי מתקרא: **ירידתה.** עלה עוף חטאת המעוף מפני. **כל הזבחים.** השתא משמע דאחת כשירה ברבוא של חטאות המתות. ובגמרא פריך מאי אפילו: **יפוזו כולן.** דכיון דנתערבו בחטאות המתה אין הקבה לפניהן דגיתא: **ירעו ויתכרו נעשבו.** אחד מן הזבחים: **בשור שנעבדה בו עבירה.** שנסקל כה לגבוה כגון שהמית את האדם:

ואפילו באווזין ותרנגולין.

אפילו אחת בריבוא ימותו כולן.

אבל עז לאו מינא דעגלה נינהו.

כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות או בשור הנסקל אפילו אחת בריבוא כולן נתערבו בשור שנעבדה בו עבירה או.

שיטה מקובצת

ת"ל בריש בר. אע"ג דאעל מקתקיע ליה לתמר דאשתר טריפה חל על דאשתר אלא. הכא ניחא דמקבלא דכתיב ואכלו לא מתאכלינהו לאשתי חיים ד"ה טמאה כדמי לעיל: **ואפילו** באווזין ותרנגולין. אל"ל אמרי' בתוספתא. ר"ל אפילו לא הקדישום הכא לא שייך כהו אבל אפילו ידעי כיון דלאו מני קרבן ניטבו אלא. ותיתי מלקתן מטהרת דאחיל ומליקה כשוס עוף דנמרין דטריפה אפילו נידי לא אמרינן כל דפרים מרובא פרים לאו פטורין דליסתרו הנהגה קאמר אלא פטורין דלא אעלמו בי דינא להורגם דכמיתת בעלים כך מיתת השור ועוד דלא ליתי לאתלופי באדם אותו ראת בנו. וכיון דאלו אבל דאשתר הכא ר"ש דמקרים הגיהם אלאו. ועי"ע בתוס' ר"ה: **אבל** עז לאו מינא דעגלה נינהו. הכא ניחא דמקבלא דכתיב ואכלו לא מתאכלינהו לאשתי חיים ד"ה טמאה כדמי לעיל: **ואפילו** באווזין ותרנגולין. אל"ל אמרי' בתוספתא. ר"ל אפילו לא הקדישום הכא לא שייך כהו אבל אפילו ידעי כיון דלאו מני קרבן ניטבו אלא. ותיתי מלקתן מטהרת דאחיל ומליקה כשוס עוף דנמרין דטריפה אפילו נידי לא אמרינן כל דפרים מרובא פרים לאו פטורין דליסתרו הנהגה קאמר אלא פטורין דלא אעלמו בי דינא להורגם דכמיתת בעלים כך מיתת השור ועוד דלא ליתי לאתלופי באדם

מסורת הש"ס

א) עי' ירושל' סוטה פ"ט ה"ה. **ב)** (מגילה כא.) קידושין נ.. ע"ז מו: חולין יח. ירושל' פסחים פ"ט ה"ח, סוטה שם, ועי' מכילתא משפטים פ"י. **ג)** ת"כ צו פ"י ה"ה. **ד)** קידושין נ. חולין פב. כריתות כה. ירושל' סוטה שם ועי' מכילתא שם, ירושל' קידושין פ"ב ה"ח. **ה)** תמורה כח. ע"ש. **ו)** עי' פסחים נב.:.

תורה אור השלם

1. וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלוהו: ויקרא ז, כד
2. דבר אל בני ישראל לאמר כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו: ויקרא ז, כג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מיד ובו' ל"ר ובו' ה"נ עריפה הכשר עגלה היא וטהרת מידי נגלה:

גליון הש"ס

גמ' מכלל דעגלה ערופה שהורה. עין חולין דף פב ע"ב תוס' ד"ה עגלה ומגמות דף קח ע"ב תוס' ד"ה דעגלה: [שם] **היכא** דערף מיערף **לא איצטריכא** ליה וכו'. עי' חולין דף פב ד"ה עגלה ערופה וכו':

מוסף רש"י

ונסבין חברייא. בני הישיבה עלה כל דמתם לומר (חולין יח.) ירידתה לנחל איתן. היא הטומאה לה שם עריפה ואיכפתה (קידושין מ.):

שינויי נוסחאות

א) כשאמה כא כו' וכשאמה כא כו' כל"ל (שיטה וכיו"ב): **ב)** ל"ל הוא (כריב"ש, שיטה): **ג)** הוכחה המוקשית יש למחוק כמו שמחק הכס"מ בכריתות כה ע"ב גבי רב תחליפא אמוה דרב הונא ע"ש, ושיין פסחים מג ע"ב, קף ע"ב, יבמות ה ע"ב (תוספות), ועי' חולין לח ע"ב (תוספות) אמוראים ופרש"י שם אמוראים עצמו תמיד היו את הכן ולא את הכלב, ויהי קורין לחומו על שם בני שעבו את בני שמון לו: **ד)** ל"ל ל"ג מיתת אי (ברש יבמות ב"ר"ר). וכן משמע מפרש"י. אבל בתרייהו גרים ליה ומפרש דל"ל כין: **הן** בטהורה דמשמע בטלת בהמה טמאה טהורה כל"ל. שיטה עפ"י דשי"ר (מהרי"ל): **ז)** עי' בנוסחאות רש"י מ"י. ועיין רש"ש: **ח)** מאימתי נאסרת כל"ל. שיטה: **ט)** ל"ל ולא חטאת ותמורת חטאת ותחטאת שמתו בעליה ושכיפרו בעליה באחר ושעיבדה שנתה הס"ד (ציון). ועיין בתוספות תמורה כח ע"ב (הגריב"ש), ועי' תמרת דשלמ: **ט)** עי' טו"ר שתמה מתלי פי' קן. **יא)** כאה"מ הנוים או אחד באחד. ועי' כמפרש לקמן עמ' ע"ב ד"ה נתערבו בחולין: **יב)** טריפות לאו משום דשנו מינון הן דלעולם לא יהיו שני מינון רק היינא דבלשון מקרא שני מינון הן כגון בקר וצאן. ותיכות המוקשות ל"ב תוספות ש"ש, ועי' ל"ק מה"ד בפרה כתוב כה דכו'. ועקשה משילהי

ג) ה"ג **כשאמה כא כדרך זו היא בטהורה וכשאמה כא כדרך זו היא בטמאה.** הילכך מדינא לא נפקא ת"ל **טריפה כו'. אלא מעטה כו'.** אמתני' פריך דקתני מה כשטהר מכלל גגילה בטמאה ולא בטהורה [1]: **כמה סבי שבישתו בה.** תמיה אמי על זקנים מרובין שבמותכם שנעשתם בה: **סיפא.** דקתני טיהר מכלל גגילה: **אתאן לנבלת עוף טמא.** שטיהרה הכתוב מלטמא בבית הבליעה: **לא טיהר רבי מאיר.** במליקת טריפה אלא בתמימים דשייכא בהו מליקה: **ואפי' באווזים.** דלאו בני מזבח הן ובלבד שיהו קדשים כפנים דהא טריפה נמי לא חזיא בתרין ובני יונה וטיהרה הואיל ומליקה הכשר קדשים כפנים היא: **ערף עז.** על החלל במקום עגלה ערופה: **מהו.** לר"מ מי אמרינן כי היכי דמטהר מליקת אווזין קדשים כפנים הואיל ומליקת שוס עוף כפנים הוא ה"ג (a) ערפיה הכשר טהרת עגלה היא מידי גגילה כדאמרי' לקמן: ה"ג **אכל עז לאו מינא דעגלה הוא.** שזו מין נקה חוו מין דקה: **אין לי.** שטהור מידי גגילה אלא אכל שאסור באכילה ומותר בהנאה כדכתיב (ויקרא ז) יעשה לכל מלאכה: **אכל שור הנסקל ועגלה ערופה.** שאסור בהנאה מגין שטהור: **ת"ל כל אכל.** דסמיך [2] ליה מי כל אוכל אכל ואי ס"ד עגלה ערופה טהורה אינטריך קרא לטהר אכלה ומקשה לא אינטריך לטהר אכלה שלא תאמר לא שאמה קורא בו יעשה לכל מלאכה: **מכלל דמחיים אסורה.** ואע"פ שלא נערפה מדקתני אכל עגלה ערופה מגין ואוקימתה בשמתה: **גבול שמעתי.** כה מאימתי [3]: **ונסבין חברייא.** וסבורין התלמידין מדעתם לומר: **ירידתה כו'.** ובקידושין (דף מ.) יליף לה דנאסרה מחיים:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com